

רצונות

נתקלנו
אנחנו

השבוע נקרא בבית הכנסת חומש שלם, וחלקים משני חומשים אחרים.

שני פסוקים המתארים את נסיעת הארון ואת מנוחתו מסומנים בסימון נדיר. האות 'נו' הפוכה, לפני שני הפסוקים ואחריהם, מלמדת כי הפסוקים הללו קובעים מקום לעצמם:

**וְיִהְיֶה בְּנִסְעֵי הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה ה' וַיִּפְצוּ אֵיבֵיךָ וַיִּנְסוּ מִשְׁנֵאֵיךָ מִפְּנֵיךָ:
וּבְנַחֲהָ יֹאמֶר שׁוּבָה ה' רַבּוֹת אֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל (במדבר, י, לה-לו):**

וכך דורשים חכמינו ז"ל: **תנו רבנן, 'ויהי בנסוע הארון ויאמר משה'. פרשה זו עשה לה הקב"ה סימניות מלמעלה ולמטה, לומר שאין זה מקומה. רבי אומר לא מן השם הוא זה אלא מפני שספר חשוב הוא בפני עצמו...'. (שבת, קטו, ב)**

לדעת רבי, שני פסוקים אלו עומדים כספר נפרד. יש שבעה חומשי תורה, לא חמישה.

לדעת רבן שמעון בן גמליאל, הפסוקים אינם נחשבים כחומש נפרד, אך הסימונים מלמדים כי אין זה מקומה של פרשיה זו, פסוקים אלו היו צריכים להיכתב בתיאור חניית בני ישראל. יצאה פרשיה זו ממקומה כדי להפריד בין שתי הפורענויות שמתוארות בפרשה זו.

דתניא רשב"ג אומר עתידה פרשה זו שתיעקר מכאן ותכתב במקומה ולמה כתבה כאן כדי להפסיק בין פורענות ראשונה לפורענות שנייה פורענות שנייה היא 'ויהי העם כמתאוננים' פורענות ראשונה 'ויסעו מהר ה'". ואמר רבי חמא בן רבי חנינא שסרו מאחרי ה'". (שם, קטז, א).

בין לדבריו של רבי ובין לשיטתו של רבן שמעון בן גמליאל עלינו להבין מה מייחד את הפסוקים הללו. על פניו לא נלמדות הלכות או מצוות משני הפסוקים, אין הוראות מיוחדות שניתן לקבל מתיאור הנסיעה והמנוחה. מדוע נבחרו דווקא משפטים אלו להפריד בין שתי חטאי העם, ומה יש בהם שלדעת רבי קובעים הם חומש לעצמם?

עיון בפסוקים מעורר תמיהה רבתי.

אנו יודעים כי נסיעתם וחנייתם של בני ישראל היה על פי ה', **על פי ה' יסעו בני ישראל ועל פי ה' יחנו (במדבר, ט, יח)**. כאן, נראה, כי הדברים נעשו בהוראתו של משה. נראה כי משה היה זה שהורה על היציאה למסעות.

שאלה זו נידונה בספרי על פסוקים אלו:

כתוב אחד אומר: "ויאמר משה קומה ה'" וכתוב אחד אומר: "על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו" כיצד יתקיימו שני כתובים הללו? למה הדבר דומה? למלך שהיה מתהלך ונהג אוהבו עמו: כשהוא נוסע הוא אומר: "איני נוסע עד שיאמר אוהבי", וכשהוא חונה אומר: "איני חונה עד שיבוא אוהבי". נמצאת מקיים "ויאמר משה: קומה ה'", ומקיים "על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו".

ההוראות נתנו מאת ה', כל נסיעה וכל חניה נעשתה על פי הוראתו הישירה של ריבון-כל-העולמים, אך הביצוע הותנה, כביכול, ברצונו של משה.

משה רבינו הצליח להפוך את רצונו האישי להיות תואם לרצונו של השי"ת. כאשר משה הורה לעם לנסוע, מרצונו, היה זה לאחר שהוא עשה את רצונו כרצון ה'. הוא רצה שמה שהשי"ת רוצה שיקרה אכן יקרה.

•

אלו הנוהגים לקרוא פרקי אבות בשבתות הקיץ, יקראו השבוע את הוראתו של רבן גמליאל: **עשה רצונו כרצונך, כדי שיעשה רצונך כרצונו (אבות, ב, ד).**

ישנן שתי דרכים לקיים את המצוות. דרך אחת היא להתייחס למערכת המצוות כאל סט של חוקים מגבילים, רשימה של דברים שאנחנו צריכים לעשות.

הדרך השנייה היא ללמוד ולהבין שהמצוות הם בעצם אינטרס שלנו. לדעת שמצוות ה' אינם רק דרכים לעשות את רצונו ולזכות באמצעותן לטוב הממתין לנו בעולם הבא, אלא מטרתן לגרום לנו לחיות בצורה הטובה ביותר, לטוב לנו כל הימים ולחיותנו כיום הזה.

על פניו נראה כי אין הבדל בין האנשים ההולכים בדרך הראשונה לאלה הצועדים בדרך השנייה. שניהם מגיעים לבית הכנסת בזמן, שניהם יודעים את ההלכות על בוריין, היכן מתבטא ההבדל?

השוני צץ ועולה בזמן שקשה, בזמן שלא הולך בקלות.

גם אדם שמציב לעצמו יעדים ומטרות מתמודד עם קשיים ואתגרים, אבל כיון שהמטרה אותה העמיד לעצמו היא אינטרס אישי שלו הוא יכול ומסוגל להתמודד עם כל מה שעומד לפתחו.

ברגע שהמטרה אינה חשובה לו בעצמו, ברגע שהוא מבצע הוראות של מישהו אחר, הקשיים הופכים להיות בלתי פתירים, האתגרים אינם פרופורציונליים והתחנה הסופית נראית כאילו אינה ברת השגה.

חומש קטן זה, חומש 'ויהי בנסוע', מורה לנו כיצד לנסוע במסע החיים. כיצד ללמוד את ששת חומשי התורה האחרים. עלינו ללמד את עצמנו כיצד לרצות את רצון ה', עלינו ללמוד את דברי התורה, להבין ולהשכיל כיצד הדרכותיה והוראותיה של תורת ה' מתחברות יחד לפסיפס מרהיב של תורת-חיים. ספר שנותן פתרונות אקטואליים ורלוונטיים להתמודדויות היומיות שלנו. לא רק לעתיד לבא, זה לא ישתלם רק בעתיד, אחרי מאה ועשרים.

היום. עכשיו זה כבר משתלם להתנהל לפי הוראות התורה. כבר עכשיו האינטרס שלנו לחיות נכון הוא בעצם רצון התורה.

•

לפי רבן שמעון בן גמליאל הפסוקים הללו מפרידים בין שתי הפורענויות. הפורענות השניה ברורה, חטא המתאוננים. אך הפורענות הראשונה אינה בהירה די הצורך. מה היה שם, בנסיעתם, שהיה כל כך גרוע?

הרמב"ן כאן מבאר שנסיעתם היתה כ'תינוק הבורח מבית הספר'. הם פחדו שמא השי"ת ירבה להם עוד תורה ומצוות.

התינוק שבורח מבית הספר אינו מבין שהמורה בצד שלו. הוא לא מבין שכל מה שהוא לומד נועד לסייע לו לחיות את חייו בצורה טובה ויעילה. הוא בורח כי הוא חושב שאם הוא ידע פחות זה יקל עליו, הוא לא יודע שככל שהוא ידע יותר יהיה לו טוב יותר.

בני ישראל, בשלב זה, הרגישו כך גם. הם לא ראו במצוות אינרס אישי שלהם, הם הרגישו שככל שהם ידעו פחות יהיה להם קל יותר. גם חטא המתאוננים נבע מאותו המקום, מתחושה שה' רוצה מהם דברים שסותרים את רצונותיהם ואת טובתם.

פרשת 'ויהי בנסוע' מפרידה בין הפורענויות ומלמדת: עשה רצונך כרצונו, תלמדו לרצות את רצון ה', תלמדו שהחיים שלכם כאן, בעולם הזה, המסעות האישיים שלכם, יהפכו להיות טובים ואיכותיים אם רק תדעו לנווט אותם על פי התורה, התורה שחפצה בדיוק במה שאתם חפצים. לטוב לנו כל הימים!